

ΤΑΞΗ: Γ΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των παρακάτω ιστορικών όρων:

- α.** «Κόμμα του Θεοτόκη»
- β.** «Πατριαρχική Επιτροπή»
- γ.** «Εκλεκτικοί»
- δ.** «Συμφωνία της Άγκυρας»

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη Σωστό ή Λάθος δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α.** Το ραλλικό κόμμα απευθυνόταν κατά κύριο λόγο στα μεσαία και ανώτερα κοινωνικά στρώματα των πόλεων καθώς και στους μικροκαλλιεργητές.
- β.** Τα δίκτυα της πατρωνίας στην προεπαναστατική Ελλάδα λειτουργούσαν αναγκαστικά εντός του πλαισίου της οθωμανικής κυριαρχίας.
- γ.** Τα πρώτα τρία ελληνικά κόμματα (αγγλικό, γαλλικό, ρωσικό) άρχισαν να διαμορφώνονται στο πλαίσιο της Γ΄ Εθνοσυνέλευσης της Τροιζήνας (1827).
- δ.** Το γενικό σύνθημα της «ανόρθωσης» χρησιμοποιήθηκε μόνο από τους ανεξάρτητους υποψηφίους στις εκλογές της 8ης Αυγούστου 1910.
- ε.** Ο Δ. Βούλγαρης ακολούθησε ανάλογες τακτικές με τον Ι. Κωλέττη.
- στ.** Η μετανάστευση στις Η.Π.Α. όξυνε τις κοινωνικές εντάσεις που δημιούργησε η σταφιδική κρίση και ενίσχυσε την οικονομία της υπαίθρου.

Μονάδες 6

ΘΕΜΑ Β1

α. Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισε η εμπορική ναυτιλία με την είσοδό της στην εποχή του ατμού και ποια ήταν η εξέλιξή της μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα; (μονάδες 9)

β. Πώς διαμορφώθηκε η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων βουλευτών και το εκλογικό σύστημα στην Ελλάδα κατά το τελευταίο τέταρτο του 19ου αιώνα; (μονάδες 7)

Μονάδες 16

ΘΕΜΑ Β2

Τι γνωρίζετε για την προσφορά των προσφύγων στη βιομηχανία;

Μονάδες 8

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αντλώντας στοιχεία από το κείμενο που ακολουθεί και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στο ερώτημα: «Ποιες συνθήκες διαμόρφωσαν τη «νέα γενιά» ανθρώπων μετά την παρακμή των ξενικών κομμάτων»;

Μονάδες 25

Κείμενο «[...] Τὰ χρόνια αὐτὰ χαρακτηρίζονται κυρίως ἀπὸ τὶς σοβαρὲς προσπάθειες οἰκονομικῆς ἀνασυγκροτήσεως τῆς χώρας, ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ διαφαίνεται ἤδη ἀπὸ τὴν προηγούμενη διετία. Ἡ μεταστροφή τῆς κοινῆς γνώμης, συνέπεια τῶν ἀπρόβλεπτων συνθηκῶν, ποὺ ἐπέβαλε στὴν Ἑλλάδα ἡ διεθνὴς πολιτικὴ, σὲ ἀντίθεση πρὸς τὸ δημόσιο αἴσθημα, ἢ πρόσκαιρη ἐγκατάλειψη μεγαλεπήβολων ὀνειρῶν γιὰ μιὰ ἀπαρχὴ ἀπελευθερώσεως τῶν ὑπόδουλων ἀκόμη Ἑλλήνων, ἐπέβαλλαν στὰ χρόνια μετὰ τὸν Κριμαϊκὸ πόλεμο τὴν ἀνάγκη νὰ ἀναζητηθεῖ διέξοδος πρὸς μιὰ ἄλλη κατεύθυνση, πρὸς τὴν οἰκονομικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας. Οἱ Ἕλληνες συνειδητοποίησαν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀξιοποιήσουν ὅ,τι εἶχαν στὰ χέρια τους παρὰ νὰ περιμένουν τὴν πραγματοποίησιν τῶν ὀνειρῶν τους, ποὺ ἔτσι ἢ ἀλλιῶς ἀναβάλλονταν ἢ ματαιώνονταν. Τὰ στενὰ σύνορα, μέσα στὰ ὁποῖα ἦταν καταδικασμένοι νὰ ζοῦν, τοὺς ἀποστεροῦσαν ἀπὸ μιὰ ἐπάρκεια πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν. Ἐπρεπε συνεπῶς ἡ πολιτικὴ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος νὰ δώσει τὴ θέση τῆς στὴν οἰκονομικὴ. Ἐτσι ἡ χώρα ἀρχισε νὰ προσδεύει ὑλικά καὶ αὐτὸ ἦταν μιὰ ἀπάντηση στὸ ἀδιέξοδο ποὺ βρέθηκε ὡς πρὸς τὴ διεθνή της θέση.»

Δημητρακόπουλος, Οδ., «Στροφή της κυβερνητικῆς πολιτικῆς πρὸς τὴν εσωτερικὴ ἀνάπτυξη τῆς χώρας», Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τ. ΙΓ', Ἐκδοτικὴ Αθηνῶν, Αθήνα 1977, σ. 172. Σχολικὸ ἐγχειρίδιο, σελ. 75:

ΘΕΜΑ Δ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και τα παραθέματα που ακολουθούν να αναφερθείτε στο Γαλλικό κόμμα και συγκεκριμένα:

α. ποιοι ἦταν οἱ οπαδοί του; (μονάδες 8)

β. ποια τὰ βασικὰ στοιχεῖα τῆς πολιτικῆς του; (μονάδες 10)

γ. πὼς πολιτεύθηκε ὁ ηγέτης του κατὰ τὴν περίοδο 1844-1847; (μονάδες 7)

Μονάδες 25

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Α Στὸ Γαλλικὸ Κόμμα διαπιστώνεται ἡ μέγιστη διάρκεια τῶν πελατειακῶν δομῶν. Τὸ κόμμα ποὺ δημιουργήθηκε ὡς ἐκπρόσωπος τῶν συμφερόντων τῶν Ρουμελιωτῶν στρατιωτικῶν κυρίως, τὴν ἐκπροσώπηση τῶν ὁποίων εἶχε ἀναλάβει ὁ Ἰωάννης Κωλέττης, διατήρησε αὐτὸν τὸν χαρακτήρα μέχρι καὶ μετὰ τὸν δεῦτερο ἐμφύλιον. Ὁ ἐμφύλιος εἶχε

συντελέσει στην ανάπτυξη ενός κοινού μετώπου των Ρουμελιωτών, που οδήγησε οπλαρχηγούς με τόσο μεγάλες αντιθέσεις μεταξύ τους, όπως ο Κώστας Μπότσαρης και ο Κίτσος Τζαβέλας, στο στρατόπεδο του Κωλέττη, εμποδίζοντας αρχικά την ανάπτυξη άλλων διαφοροποιήσεων. Με μια σειρά τακτικές κινήσεις ο Κωλέττης βελτίωσε τη θέση του. Όταν ο Οδυσσέας Ανδρούτσος το 1825, ως αιχμάλωτος του Ιωάννη Γκούρα, είχε βρει τον θάνατο, ο ίδιος ο Γκούρας είχε σκοτωθεί ένα χρόνο αργότερα και ο Καραϊσκάκης το 1827, ο Κωλέττης μπορούσε πια να εκπροσωπεί μόνος τους στρατιωτικούς της Στερεάς. Παράλληλα, το μέτωπο των Ρουμελιωτών στον δεύτερο εμφύλιο διαμεσολάβησε την προσχώρηση αρχόντων της Στερεάς Ελλάδας στον Κωλέττη [...] Στους αγωνιστές της Ρούμελης ήταν εντυπωσιακό εκείνο που ίσχυε γενικά για τον στρατό: απαίτησαν από τον Κωλέττη μισθό, τροφή και πυρομαχικά, και ο Κωλέττης αξιοποίησε δεξιότητες αυτή τη δυνατότητα να τους προσδέσει στενότερα στην παράταξή του.

Gunnar Hering, Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936, Μ.Ι.Ε.Τ., 2006, τ. Α', σ. 118-119

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Β Ο Κωλέττης, είχε θέσει επισήμως τον Ιανουάριο του 1844 το ζήτημα εκείνο το οποίο για οχτώ περίπου δεκαετίες, όχι απλώς θα απασχολήσει τη χώρα, αλλά θα περιδινίσει κάθε έκφανση της εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής: «Διά την γεωγραφικήν αυτής θέσιν η Ελλάς είναι το κέντρον της Ευρώπης· ισταμένη και έχουσα εκ μεν δεξιών την Ανατολήν, εξ αριστερών δε την Δύσιν, προώρισται ώστε διά μεν της πτώσεως αυτής να φωτίση την Δύσιν, διά δε της Αναγεννήσεως την Ανατολήν. Το μεν πρώτον εξεπλήρωσαν οι προπάτορες ημών, το δε δεύτερον είναι εις ημάς ανατεθειμένον. Εν τω πνεύματι του όρκου τούτου και της μεγάλης ιδέας, είδον πάντοτε τους πληρεξουσίους του Έθνους να συνέρχονται διά να αποφασίσουν ουχί πλέον περί της τύχης της Ελλάδος, αλλά περί της ελληνικής φυλής.» Αυτή είναι, λοιπόν, η ληξιαρχική πράξη γέννησης της Μεγάλης Ιδέας. Είναι λογικό, το ζήτημα που συνέχιζε και συγκινούσε κάθε Έλληνα, με διαφορετική ένταση κάθε φορά, να απασχολεί – μάλλον εντονότερα, λόγω της φύσεως του επαγγέλματος– και τους αξιωματικούς.

Δημήτρης Μαλέσης, «Ν' ανάψη η επανάστασις»: Μεγάλη Ιδέα και Στρατός τον 19ο αιώνα, Ασίνη, 2017, σ. 151-152

ΠΑΡΑΘΕΜΑ Γ Η παραχώρηση Συντάγματος δε μετέβαλε την πολιτική ζωή. Η συνεργασία των τριών κομμάτων ενόψει της αλλαγής του 1843 διαλύθηκε αμέσως μετά την επιτυχία. Οι πρώτες εκλογές που ακολούθησαν κράτησαν τρεις μήνες κατά τους οποίους η Ελλάδα έγινε λεία των οπλισμένων συμμοριών του Κωλέττη, που έβαλε σ' ενέργεια όλα τα μέσα για να συντρίψει τον αντίπαλο και να εξασφαλίσει την πλειοψηφία στη Βουλή. Συνταγματικός, όταν ήταν στην αντιπολίτευση, ο Κωλέττης δείχτηκε υπερβολικά συγκεντρωτικός όταν πήρε την εξουσία κι ενθάρρυνε τις επεμβάσεις του στέμματος στην πολιτική ζωή. Η πραγματική εσωτερική πολιτική του συνίστατο στη διάθεση των κρατικών εσόδων για λογαριασμό των φίλων του, χωρίς κανένα σοβαρό μέτρο για τη διοργάνωση και οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

Νίκος Σβορώνος, Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, Θεμέλιο, 1982, σ. 81

Επιμέλεια Θεμάτων: Γκιζίλη Κωνσταντίνα